

Μητρώο δωρητών και μητρώο αρνητών δωρεάς οργάνων και ιστών

Καλλιόπη Θ. Κηπουρίδου,
Δ.Ν., Δικηγόρος

Οι μεταμοσχεύσεις ιστών και οργάνων από νεκρούς δότες αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο του μεταμοσχευτικού οικοδομήματος. Προκειμένου να αυξηθούν τα διαθέσιμα μοσχεύματα ο νομοθέτης έχει τροποποιήσει αρκετές φορές το άρθρο 9 Ν. 3984/2011 που ρυθμίζει τις αφαιρέσεις οργάνων από νεκρούς δότες. Πλέον μετά την τελευταία τροποποίηση του άρθρου 9 παρ. 2 Ν. 3984/2011 από το άρθρο 260 Ν. 4512/2018 η αφαίρεση οργάνων πραγματοποιείται α) με τη σύμφωνη γνώμη της οικογένειας του θανόντος, εφόσον απουσιάζει η εν ζωή δήλωση αντίθεσής του στη δωρεά οργάνων του και β) με την κάρτα του δότη, η οποία αντικατοπτρίζει τη βούληση του, όσο ακόμη ζούσε, προσώπου για δωρεά των οργάνων του. Στην περίπτωση που ο εκλιπών διαθέτει κάρτα δότη, τότε η συναίνεση της οικογένειάς του δεν αποτελεί προϋπόθεση της αφαίρεσης των οργάνων του¹. Αντίθετα, εφόσον ο θανών είναι ενταγμένος στο Μητρώο Αρνητών του ΕΟΜ, τότε δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί δωρεά των οργάνων του σώματός του. Τα ίδια ισχύουν και στην περίπτωση της δωρεάς ιστών και κυττάρων κατ' άρθρο 49 παρ. 1 Ν. 3984/2011. Σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 2 Ν. 3984/2011 οι λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίον κάποιος θα μπορούσε να δηλώσει τη θετική ή την αρνητική βούλησή του όπως επίσης και για τον τρόπο συγκέντρωσης αυτών των δηλώσεων θα διευκρινίζονται με την έκδοση σχετικής

υπουργικής απόφαση.

Στις 11/10/2018, με την έκδοση της υπ' αριθμ. πρωτ: Γ2γ/ΓΠ/76110/18 απόφασης του Υπουργού Υγείας με θέμα: «Καθορισμός και εξειδίκευση του τρόπου και των τεχνικών λεπτομερειών σχετικά με την εκδήλωση θετικής ή αρνητικής δήλωσης κάθε εν ζωή ατόμου ως προς την προσφορά οργάνων του για μεταμόσχευση» υλοποιήθηκε η πιο πάνω νομοθετική επιταγή.

Σύμφωνα με την παραπάνω υπουργική απόφαση προβλέπεται ότι εφόσον κάποιος ενήλικος πολίτης συμπληρώσει τη «ΔΗΛΩΣΗ ΔΩΡΕΑΣ ΟΡΓΑΝΩΝ ΚΑΙ ΙΣΤΩΝ», τότε εκφράζει την ελεύθερη δήλωση βούλησής του για τη δωρεά οργάνου/ων και/ή ιστών με σκοπό τη μεταμόσχευση. Με τη συμπλήρωση της ανωτέρω δήλωσης το πρόσωπο εγγράφεται στο μοναδικό και ενιαίο «Εθνικό Μητρώο Δωρητών» που τηρείται στον ΕΟΜ. Η υπουργική απόφαση επαναλαμβάνει την επιταγή του Ν. 3984/2011 περί προηγούμενης διάγνωσης του εγκεφαλικού θανάτου του δότη και περί μη λήψης υπόψη της βούλησής της οικογένειάς του σ' αυτή την περι-

πτωση. Εφόσον το πρόσωπο που έχει δηλώσει με τον πιο πάνω τρόπο τη θέλησή του να γίνει δωρητής, εκφράσει την επιθυμία του να μην δωρίσει συγκεκριμένα όργανα και ιστούς από το σώμα του τότε αυτά εξαιρούνται από τη δωρεά. Εφόσον κάποιος εγγράφει στο Μητρώο Δωρητών τότε λαμβάνει από τον ΕΟΜ την κάρτα του δότη². Η ανωτέρω υπουργική απόφαση δίνει απάντηση και στο τι θα γίνει με το μητρώο δωρητών που τηρούνταν στον ΕΟΜ βάσει του άρθρου 8 Ν. 2737/1999. Θα πρέπει σημειωθεί ότι σύμφωνα με το άρθρο 64 παρ. 2 Ν. 3984/2011 οι υπουργικές αποφάσεις και τα προεδρικά διατάγματα που εκδόθηκαν κατ' εξουσιοδότηση του Ν. 2737/1999 εξακολουθούσαν να ισχύουν, εφόσον ήταν σύμφωνα με το περιεχόμενο του Ν. 3984/2011 μέχρι την έκδοση των σχετικών αποφάσεων από το σήμερα ισχύοντα νόμο. Επίσης, κατά το άρθρο 65 Ν. 3984/2011 οριζόταν ότι συνέχιζαν να φυλάσσονται σε ειδικό αρχείο όλες οι δηλώσεις συναίνεσης στην post mortem μεταμόσχευση που απευθύνονταν στον ΕΟΜ σύμφωνα με τις προβλέψεις του άρθρου 12 παρ. 2 και 3 Ν. 2737/1999, ενώ ο τηρούμενος στον ΕΟΜ κατάλογος των εν δυνάμει μετά θάνατον δοτών που είχαν συναινέσει όσο ζούσαν στην αφαίρεση μοσχευμάτων από το σώμα τους είτε φυλάσσόταν ως είχε είτε εξακολουθούσε να τηρείται κατ' εφαρμογή του Ν. 3984/2011. Ρητά πλέον η υπουργική απόφαση προσδιορίζει ότι ο κατάλογος των δυνητικών δοτών που είχε δημιουργηθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2737/1999 παύει να ισχύει και επιφορτίζει τον ΕΟΜ με το έργο

1. Για τις τροποποιήσεις που επέφερε το άρθρο 260 Ν. 4512/2018 στα άρθρα 8 και 9 Ν. 3984/2011 βλ. Κ. Κηπουρίδου, Οι πρόσφατες τροποποιήσεις στο Ν. 3984/2011 για τη δωρεά και μεταμόσχευση οργάνων, Ιατρικό Δίκαιο & Βιοηθική 2018, τεύχος 42, σελ. 1-2.

2. Σύμφωνα με το άρθρο 8 της ΥΑ Γ2γ/ΓΠ/76110/2018, όπως συμπληρώθηκε με την ΥΑ Γ2γ/ΓΠ/31442/2019, διευκρινίζεται ότι το κόστος της έκδοσης και της αποστολής της κάρτας δότη δεν επιβαρύνει τους δότες, αλλά καλύπτεται από τον ΕΟΜ.

της ενημέρωσης των εγγεγραμμένων σ' αυτό, προκειμένου, εφόσον το επιθυμούν, να ενταχθούν στο νεοσύστατο Εθνικό Μητρώο Δωρητών ακολουθώντας την πιο πάνω διαδικασία.

Αντίθετα, αν κάποιος ενήλικος δεν επιθυμεί να δωρίσει μετά θάνατο τα όργανα ή/και τους ιστούς του προς μεταμόσχευση και συμπληρώσει τη «ΔΗΛΩΣΗ ΑΡΝΗΣΗΣ ΔΩΡΕΑΣ ΟΡΓΑΝΩΝ ΚΑΙ ΙΣΤΩΝ», τότε εγγράφεται στο «Μητρώο Αρνητών». Το Μητρώο Αρνητών, όπως και το Εθνικό Μητρώο Δωρητών, είναι ένα και ενιαίο και διατηρείται στον ΕΟΜ. Εντύπωση, ωστόσο, προκαλεί ότι δεν ονομάζεται Εθνικό Μητρώο Αρνητών –κατ' αντιστοιχία με το Εθνικό Μητρώο Δωρητών– αλλά απουσιάζει ο σχετικός προσδιορισμός.

Εφόσον κάποιος έχει ενταχθεί στο Μητρώο Αρνητών, τότε μετά τη διάγνωση του εγκεφαλικού θανάτου δεν ακολουθεί η αφαίρεση των οργάνων του για μεταμοσχευτικούς σκοπούς.

Αν και δεν αναγράφεται ρητά στην υπουργική απόφαση, συνάγεται από τον απόλυτο τρόπο διατύπωσης του αποκλεισμού της διαδικασίας της δωρεάς στην περίπτωση της εγγραφής του θανόντος στο Μητρώο Αρνητών, ότι τυχόν συναίνεση της οικογένειάς του στην αφαίρεση των οργάνων του νεκρού συγγενή τους δεν λαμβάνεται υπόψη.

Σε περίπτωση που κάποιος πολίτης που έχει ενταχθεί είτε στο Μητρώο Αρνητών είτε στο Εθνικό Μητρώο Δωρητών μεταβάλλει την βούλησή του, μπορεί να διαγραφεί από το αντίστοιχο μητρώο οποιαδήποτε χρονική στιγμή το επιθυμεί, με την υποβολή «ΔΗΛΩΣΗΣ ΔΙΑΓΡΑΦΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΔΩΡΗΤΩΝ Ή ΑΡΝΗΤΩΝ ΔΩΡΕΑΣ ΟΡΓΑΝΩΝ ΚΑΙ ΙΣΤΩΝ». Εφόσον το πρόσωπο διαγραφεί από το αντίστοιχο μητρώο που ήταν εγγεγραμμένο, μπορεί να εγγραφεί στο άλλο μητρώο ή μπορεί να μην εγγραφεί σε κανένα μητρώο. Στην τελευταία περίπτωση η

οικογένεια του θανόντος αποφασίζει για τη δωρεά ή όχι των ιστών και των οργάνων του.

Ιδιαίτερη βαρύτητα, επίσης, δίνει η πιο πάνω υπουργική απόφαση αφενός στη διασφάλιση του γνησίου της υπογραφής του ενηλίκου που υπογράφει κάποια από τις πιο πάνω δηλώσεις (δωρεάς, άρνησης ή διαγραφής)³ και αφετέρου στη συμμόρφωση του ΕΟΜ στην εκάστοτε ισχύουσα εθνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία προστασίας των προσωπικών δεδομένων κατά την τήρηση των πιο πάνω αρχείων.

Η έκδοση της συγκεκριμένης υπουργικής απόφασης ήταν αναγκαία για την εξασφάλιση της διαφάνειας και της αξιοπιστίας του μεταμοσχευτικού συστήματος. Λόγοι ασφάλειας δικαίου επιβάλλουν τον ακριβή προσδιορισμό όλων των λεπτομερειών του ευαίσθητου τομέα των μεταμοσχεύσεων προκειμένου να μην καταλείπονται ασάφειες και αμφισημίες.

3. Η υποβολή των δηλώσεων στον ΕΟΜ γίνεται αυτοπροσώπως ή με συστημένη επιστολή εφόσον έχει βεβαιωθεί το γνήσιο της υπογραφής της δήλωσης από δημόσια ή δημοτική αρχή ή ηλεκτρονικά μέσω της ιστοσελίδας του ΕΟΜ, εφόσον χρησιμοποιήθηκαν τα διεπιστευτήρια του taxisnet προκειμένου να γίνει η ταυτοποίηση των στοιχείων ή με οποιονδήποτε άλλον τρόπο που ανακοινώνεται από τον ΕΟΜ.

▶ Δικαστικές αποφάσεις: Συμβουλευτική Γνώμη ΕΔΔΑ (Request no. P16-2018-001) επί του νομικού ζητήματος της ίδρυσης συγγένειας με την κοινωνική μητέρα στην περίπτωση παρένθετης μητρότητας

Συμβουλευτική Γνώμη ΕΔΔΑ (Request no. P16-2018-001) επί του νομικού ζητήματος της ίδρυσης συγγένειας με την κοινωνική μητέρα στην περίπτωση παρένθετης μητρότητας

Παρουσίαση - Σχολιασμός:
Μ. Μηλαπιδου,
ΔρΝ, Επιστ. Συνεργάτις
Νομικής Σχολής ΑΠΘ

A. Στο πλαίσιο της πολύκροτης υπόθεσης *Mennesson vs France* (*Application no. 65192/11*) και όταν κλήθηκε να επανεξετάσει το ζήτημα της καταχώρησης του πιστοποιητικού γέννησης των παιδιών που γεννήθηκαν στο εξωτερικό μέσω παρένθετης μητέρας, το γαλλικό Ακυρωτικό Δικαστήριο με το P16-2018-001 αίτημά του απήλυσε ερώτημα αναφορικά με τη δυνατότητα αναγνώρισης στο εθνικό δίκαιο μιας νομικής σχέσης γονέα-τέκνου μεταξύ ενός τέκνου που γεννήθηκε στο εξωτερικό μέσω παρένθετης μητρότητας και της μητέρας που επιθυμούσε το τέκνο και η οποία αναφέρεται στο πιστοποιητικό γέννησης που νόμιμα εκδόθηκε στο εξωτερικό ως «νόμιμη

μητέρα», όταν το παιδί έχει συλληφθεί με τη χρήση ωαρίων δότριας και έχει ήδη αναγνωριστεί από το εσωτερικό δίκαιο η νόμιμη σχέση γονέα-παιδιού με τον πατέρα που επιθυμούσε το τέκνο.

Στο ερώτημα αυτό το Δικαστήριο ομόφωνα γνωμοδότησε ότι, στην περίπτωση που ένα παιδί γεννήθηκε στο εξωτερικό μέσω συμφωνίας παρένθετης μητρότητας με χρήση γαμετών του πατέρα που επιθυμούσε να αποκτήσει παιδί και τρίτης δωρήτριας και η νόμιμη σχέση γονέα-παιδιού με τον πατέρα έχει αναγνωριστεί από το εσωτερικό δίκαιο,

1^ο το δικαίωμα του παιδιού για σεβασμό της ιδιωτικής ζωής –κατά την έννοια του Άρθρου 8 της ΕΣΔΑ– επιβάλλει το εθνικό δίκαιο να παρέχει τη δυνατότητα αναγνώρισης μιας νομικής σχέσης γονέα-τέκνου με τη μητέρα που επιθυμούσε να αποκτήσει παιδί και η οποία αναφέρεται στο πιστοποιητικό γέννησης τους εξωτερικού ως η «νόμιμη μητέρα»,

2^ο το δικαίωμα του παιδιού για σεβασμό της ιδιωτικής ζωής δεν απαιτεί οπωσδήποτε την εγγραφή στο μητρώο των γεννήσεων, των γάμων και των θανάτων των στοιχείων του πιστοποιητικού γέννησης που έχει νόμιμα εκδοθεί στο εξωτερικό, αλλά αρκεί

και ένα άλλο μέσο, όπως η υιοθεσία του παιδιού από την κοινωνική μητέρα, ούτως ώστε αυτή να θεωρείται και νόμιμη μητέρα του τέκνου.

B. Επισημαίνεται στο σημείο αυτό ότι στην υπόθεση *Mennesson vs France* και στην υπόθεση *Labasse vs France* (*Application no. 65941/11*) εκδόθηκαν οι δύο πρώτες καταδικαστικές αποφάσεις του ΕΔΔΑ σε βάρος της Γαλλίας με βάση το επιχείρημα ότι στην περίπτωση της σχετικής με την παρένθετη μητρότητα γαλλικής νομοθεσίας το γαλλικό Κράτος υπερέβη το όριο της διακριτικής ευχέρειας που του αναγνωρίζεται και με τον τρόπο αυτό επλήγη κατά κύριο λόγο το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής ζωής των παιδιών που γεννήθηκαν στο εξωτερικό μέσω παρένθετης μητρότητας, έτσι όπως αυτό προστατεύεται στο Άρθρο 8 της ΕΣΔΑ.

Επομένως, σε πλήρη σύμπτωση με το διατακτικό των αποφάσεων αυτών το ΕΔΔΑ προέβη και στην έκδοση της εδώ σχολιαζόμενης πρώτης συμβουλευτικής γνώμης δίνοντας σαφές προβάδισμα στην προστασία του συμφέροντος του παιδιού και προωπώνοντας και την κατάληξη λοιπών εκκρεμών υποθέσεων ενώπιον του ΕΔΔΑ με παρόμοια πραγματικά δεδομένα.

**ΕΔΔΑ: Υπόθεση Ebedin Abi v. Turkey
(αριθμός προσφυγής 10839/09)**

Η χορήγηση σε κρατούμενο με προβλήματα υγείας γευμάτων που δεν συμφωνούν με το διατολόγιο που υποδείχθηκε από τους γιατρούς των φυλακών συνιστά παραβίαση του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ

**Παρουσίαση - Σχολιασμός:
Καλλιόπη Θ. Κηπουρίδου,
Δ.Ν., Δικηγόρος**

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Ο προσφεύγων, Ebedin Abi, Τουρκικής εθνικότητας, που γεννήθηκε το 1970 κρατείται στις φυλακές του Kirikkale της Τουρκίας. Ο κύριος Abi πάσχει από διαβήτη τύπου 2 και από στεφανιαία νόσο. Στο παρελθόν, μάλιστα, είχε υποβληθεί σε στεφανιαία αγγειοπλαστική. Με βάση διάφορες ιατρικές εκθέσεις, ο κ. Abi ζήτησε από τη διεύθυνση της φυλακής Erzurum, όπου κρατήθηκε από τον Απρίλιο του 2008 έως τον Μάρτιο του 2009, να του παράσχει γεύματα κατάλληλα για τη διατροφή που του είχε υποδειχθεί από τους γιατρούς, η οποία περιελάμβανε υψηλή πρόσληψη πουλερικών και λαχανικών και χαμηλή πρόσληψη βοδινού και κορεσμένων λιπών. Όταν η διεύθυνση αρνήθηκε την αίτησή του, υπέβαλε αίτηση στα εθνικά δικαστήρια. Τον Ιανουάριο του 2009 η αίτησή του απορρίφθηκε με τελική απόφαση του Δικαστηρίου, με το σκεπτικό ότι η ημερήσια αποζημίωση για κάθε κρατούμενο ήταν ανεπαρκής για να παρέχονται καθημερινά περισσότεροι από ένας τύποι γεύματος και ότι στον κ. Abi προσφέρονται γεύματα χωρίς λιπαρά, αλάτι και μπαχαρικά. Σύμφωνα με τα μενού για τις εβδομάδες από τις 24 Φεβρουαρίου 2009 μέχρι τις 3 Μαρτίου 2009, τα γεύματα που προσφέρονταν βασίζονταν κυρίως στο βόειο κρέας, τα τηγανισμένα τρόφιμα και τους υδατάνθρακες. Πουλερικά προσφέρονται μία φορά την εβδομάδα και υπήρχαν λίγα φρέσκα λαχανικά στο μενού.

Ο προσφεύγων ισχυρίστηκε ότι η άρνηση των αρχών να του παράσχουν γεύματα σύμφωνα με τη διατροφή που του είχαν υποδείξει οι γιατροί καταστρατηγούσε το δικαίωμά του να ζει μια υγιή ζωή, κατά παράβαση του άρθρου 2 της ΕΣΔΑ (δικαίωμα στη ζωή). Επιπλέον, υποστήριξε ότι η συνεχιζόμενη κράτηση του υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες είχε ως αποτέλεσμα την παραβίαση του άρθρου 5 της ΕΣΔΑ (δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια). Το Δικαστήριο αποφάσισε να εξετάσει τις καταγγελίες του προσφεύγοντος με βάση

το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ (απαγόρευση απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης).

ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Καταρχάς, το ΕΔΔΑ σημείωσε ότι οι αρχές παρέλειψαν να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία της υγείας του κ. Abi. Λαμβάνοντας υπόψη την ημερήσια αποζημίωση ανά κρατούμενο, η φυλακή δεν μπόρεσε να παράσχει γεύματα που ανταποκρίνονταν στις ειδικές διατροφικές ανάγκες των φυλακισμένων με προβλήματα υγείας, παρά τις σχετικές ιατρικές υποδείξεις. Σύμφωνα με τις εθνικές ρυθμίσεις, οι κρατούμενοι με προβλήματα υγείας είχαν δικαίωμα πρόσβασης σε τρόφιμα που είχαν υποδειχθεί από τους ιατρούς των φυλακών και η ημερήσια αποζημίωση για τους κρατούμενους αυτούς έπρεπε να καθορισθεί βάσει των αντίστοιχων ιατρικών αναφορών. Σύμφωνα με το Δικαστήριο, η άρνηση να εξασφαλιστεί ότι η διατροφή του κ. Abi ήταν σύμφωνα με τις ιατρικές υποδείξεις που τον αφορούσαν, δεν θα μπορούσε σε καμία περίπτωση να δικαιολογηθεί για οικονομικούς λόγους, δεδομένου ότι το ισχύον δίκαιο κατά τον κρίσιμο χρόνο προέβλεπε χωριστό προϋπολογισμό για τους κρατούμενους με προβλήματα υγείας. Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι ούτε ο εισαγγελέας ούτε το Δικαστήριο προσπάθησαν να εξακριβώσουν εάν η διοίκηση των σωφρονιστικών ιδρυμάτων είχε προσεγγίσει τις αρμόδιες αρχές προκειμένου να επιτύχει αύξηση της ημερήσιας αποζημίωσης προκειμένου να καλυφθούν οι διατροφικές ανάγκες των φυλακισμένων με προβλήματα υγείας, όπως προβλέπει ο νόμος.

Επιπλέον, η κυβέρνηση ισχυρίστηκε ότι ο κ. Abi θα μπορούσε να προμηθευτεί γεύματα σύμφωνα με την υποδειχθείσα διατροφή του, παραγγέλλοντάς τα από εξωτερικό προμηθευτή ή τρώγοντας στο κυλικείο της φυλακής. Αν έπραττε κάτι τέτοιο όμως, ο ίδιος οι αιτών θα έπρεπε να επωμιστεί το κόστος των γευμάτων του. Κατά το ΕΔΔΑ, η κατάσταση της υγείας του κ. Abi δεν θα πρέπει να του επιφέρει μεγαλύτερη οικονομική επιβάρυνση από εκείνη των υγιών φυλακισμένων. Το ΕΔΔΑ, συνεπώς, έκρινε ότι μια κατάσταση που συνεπαγόταν δαπάνες για τον προσφεύγοντα ήταν ασυμβίβαστη με την υποχρέωση του Κράτους να οργανώσει το σύστημα των φυλακών του κατά τρόπο ώστε να σέβεται την ανθρώπινη αξιοπρέπεια των κρατούμενων, παρά τις όποιες υλικολογικές και οικονομικές δυσκολίες.

Δεύτερον, όσον αφορά τη φερόμενη υποβάθμιση της υγείας του κ. Abi λόγω της αδυναμίας του να ακολουθήσει τη δίαιτα που του υπαγόρευσαν οι γιατροί,

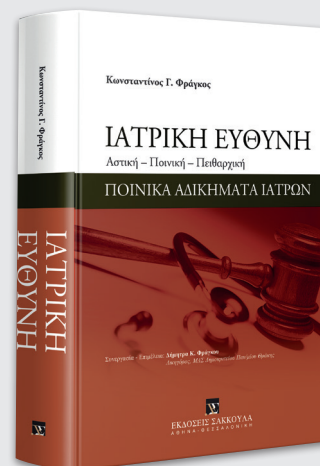
το Δικαστήριο παρατήρησε ότι ο Abi είχε χρησιμοποιήσει όλα τα διαθέσιμα ένδικα μέσα για να υποβάλει στις εθνικές αρχές τις καταγγελίες του σχετικά με το ότι τα γεύματα που σερβίρονται δεν συνάδουν με τη διατροφή του και την υποβάθμιση της υγείας του που φέρεται ότι συνδέεται με την πρόσληψη της τροφής. Οι εθνικές αρχές δεν απάντησαν επαρκώς στις επανειλημμένες αιτήσεις του κ. Abi.

Επιπλέον, λόγω του γεγονότος ότι τα πρόσωπα που βρίσκονταν σε κράτηση δεν είχαν τη δυνατότητα να λάβουν ιατρική περίθαλψη όποτε το έκριναν σκόπιμο και σε νοσοκομείο της επιλογής τους, το Δικαστήριο έκρινε ότι οι εθνικές αρχές έπρεπε να είχαν φροντίσει για την ύπαρξη ενός ειδικού προκειμένου να μελετήσει το τυποποιημένο μενού της φυλακής και για τον κ. Abi να υποβληθεί ταυτόχρονα σε ιατρική εξέταση ειδικά για τις καταγγελίες του. Στην πραγματικότητα, οι αρχές δεν προσπάθησαν να προσδιορίσουν εάν τα τρόφιμα που παρέχονται στον κ. Abi ήταν κατάλληλα ή αν η μη τήρηση της διατροφής του είχε αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία του.

Ως εκ τούτου, οι εθνικές αρχές δεν έλαβαν τα αναγκαία μέτρα για την προστασία της υγείας και της ευεξίας του κ. Abi. Συνεπώς, δεν εξασφάλισαν ότι οι συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντος ήταν κατάλληλες και σύμφωνες με την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Επομένως, το ΕΔΔΑ αποφάσισε ομόφωνα ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ.

Ιατρική ευθύνη Αστική - Ποινική - Πειθαρχική Ποινικά αδικήματα ιατρών

Κωνσταντίνος Γ. Φράγκος,
Αρεοπαγίτης ε.τ.

ISBN: 978-960-568-744-1, © 2018,
Σελ.: XXIV + 873, Τιμή: € 68,00

▶ ΠΡΩΤΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΓΕΝΝΗΘΗΚΕ ΜΩΡΟ ΑΠΟ ΤΡΕΙΣ ΓΟΝΕΙΣ

Μωρό από τρεις γενετικούς γονείς έφερε στον κόσμο μια 32χρονη Ελληνίδα μετά την υποβολή της σε τεχνητή γονιμοποίηση με τη συνδρομή Ελλήνων και Ισπανών γιατρών εξειδικευμένων στην υποβοηθούμενη αναπαραγωγή σε μια παγκόσμια ιατρική πρωτιά για τη χώρα μας. Πρόκειται για τη μιτοχονδριακή αντικατάσταση σε ανθρώπινα ωάρια, διατηρώντας ακεραίο το γενετικό υλικό της γυναίκας που επιθυμεί να τεκνοποιήσει. Έτσι δίνεται η δυνατότητα στους ειδικούς να αντιμετωπίσουν προβλήματα γυναικών με υπογονιμότητα και επαναλαμβανόμενες αποτυχίες εξωσωματικής γονιμοποίησης που οφείλονται σε κυτταροπλασματικές δυσλειτουργίες των ωαρίων τους.

Το αγοράκι, βάρους 2.960 κιλών γεννήθηκε με την πρωτοποριακή ιατρική μέθοδο της Μεταφοράς της Μητρικής Ατράκτου, που εφαρμόστηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα και προσφέρει τη δυνατότητα διατήρησης του γενετικού υλικού της μητέρας.

Το μωρό έφερε στον κόσμο μια γυναίκα με ιστορικό πολυληπλών αποτυχημένων προσπαθειών εξωσωματικής γονιμοποίησης και πτωχής ποιότητας ωαρίων. Τόσο η μητέρα όσο και το βρέφος είναι καλά στην υγεία τους. Το μωρό της έχει μια μικρή ποσότητα από το γενετικό υλικό της δωρήτριας καθώς τα μιτοχόνδρια έχουν το δικό τους DNA.

Πηγή: <https://thecaller.gr/ygeia/gennithike-moro-apo-treis-goneis-pagkosmia-iatriki-protia-gia-tin-ellada/>

▶ ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΙΑΣ ΤΟΥ ΔΟΤΗ ΣΠΕΡΜΑΤΟΣ

Η ανωνυμία του δότη των σπερματοζωαρίων έχει πεθάνει, σύμφωνα με μια υποστηρίκτρια για τα δικαιώματα των παιδιών που έχουν συλληφθεί από τους δότες. Η Wendy Kramer, συνιδρυτής και επικεφαλής του ιστότοπου Donor Sibling Registry, αναφέρει ότι η αυξανόμενη δημοτικότητα των ιστότοπων, η φθηνή πρόσβαση στο γενετικό προφίλ και οι ισχυρές μηχανές αναζήτησης έχουν κάνει την ανωνυμία των δωτών σχεδόν αδύνατη.

Η παραβίαση της μυστικότητας αναφορικά με την ταυτότητα των δωτών σπέρματος αποτελούσε δύσκολο έργο, καθώς οι κλινικές IVF ήταν απρόθυμες να αποκαλύψουν εμπιστευτικές πληροφορίες σχετικά με τους δότες και οι δότες δεν ήταν πρόθυμοι να συναντήσουν τους απογόνους τους.

Σήμερα, ωστόσο, οι δωρητές σπέρματος είναι σχεδόν αδύνατο να αποφύγουν την ανεύρεσή τους, παρά τις διαβεβαιώσεις που τους έχουν δοθεί από τις κλινικές εξωσωματικής γονιμοποίησης και τις τράπεζες σπέρματος. Εάν μόνο το 2% του πληθυσμού δημοσιοποιήσει τα DNA προφίλ του, σχεδόν όλοι μπορούν να εντοπιστούν. "Πολύ σύντομα πλησιάζουμε στο σημείο που όλοι θα μπορούσαν να αναγνωριστούν με τη χρήση αυτής της τεχνικής", λέει ένας ειδικός. "Η ανωνυμία των δωρητών είναι πια μια ξεπερασμένη ιδέα", γράφει η κ. Kramer.

Ο γιος της Ryan, ο οποίος συνεργάζεται μαζί της στο DSR, ήταν ένα παιδί που γεννήθηκε με γεννητικό υλικό δότη και ο πρώτος στον κόσμο που βρήκε τον βιολογικό του πατέρα μέσα από εξετάσεις DNA. Από το 2000 έχουν βοηθηθεί περίπου 17.000 άνθρωποι να έρθουν σε επικοινωνία με τους μισούς αδελφούς τους και τους βιολογικούς γονείς τους.

Ο τρόπος με τον οποίο η κατάσταση αυτή θα επηρεάσει τη δραστηριότητα των τραπεζών σπέρματος είναι δύσκολο να προβλεφθεί. Ορισμένοι ισχυρίζονται ότι η δωρεά σπέρματος θα εξαλειφθεί, αλλά η κ. Kramer λέει ότι αυτό δεν συμβαίνει στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπου η ανωνυμία καταργήθηκε το 2005. Οι γυναίκες θα μπορούσαν επίσης να εισάγουν σπέρμα από χώρες όπου η ανωνυμία εξακολουθεί να είναι ισχύει, όπως η Δανία.

Πηγή: <https://www.bioedge.org/bioethics/death-of-sperm-donor-anonymity/13031>

▶ ΟΛΛΑΝΔΟΣ ΓΙΑΤΡΟΣ ΓΟΝΙΜΟΤΗΤΑΣ ΕΙΧΕ 49 ΠΑΙΔΙΑ, ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ ΤΕΣΤ DNA

Οι γενετικές εξετάσεις επιβεβαίωσαν ότι ένας ολλανδός γιατρός απέκτησε 49 παιδιά, αφού χρησιμοποίησε κρυφά το δικό του σπέρμα για να γονιμοποιήσει γυναίκες στην κλινική γονιμότητάς του.

Τα αποτελέσματα δημοσιοποιήθηκαν μετά από διετή νομική μάχη. Ο Δρ Jan Karbaat δεν δήλωσε ποτέ δημόσια ότι χρησιμοποίησε το δικό του σπέρμα, αλλά ισχυρίστηκε ιδιωτικά ότι υπήρξε ο πατέρας περίπου 60 παιδιών όταν ήταν διευθυντής του Medisch Centrum Bijdorj κοντά στο Ρότερνταμ. Τα περισσότερα από τα παιδιά γεννήθηκαν στη δεκαετία του 1980 και τώρα είναι ενήλικες.

Ο Joey Hoofdman δήλωσε ότι το ότι έμαθε ότι ο Dr Karbaat ήταν ο βιολογικός πατέρας του επέτρεψε να «κλείσει τελικά ένα κεφάλαιο». «Μετά από μια αναζήτηση 11 ετών μπορώ να συνεχίσω τη ζωή μου. Χαίρομαι που έμαθα τελικά την αλήθεια», είπε.

Το 2017, αρκετές από τις ασθενείς του Dr Karbaat και τα παιδιά τους ξεκίνησαν μια δικαστική μάχη για να εξετάσουν το DNA τους σε σχέση με εκείνο του Dr Karbaat, μετά από υποψίες ότι είχε χρησιμοποιήσει το δικό του σπέρμα αντί για εκείνο των συντρόφων των γυναικών ή ανώνυμων δωτών για να γεννηθούν τα παιδιά.

Το δικαστήριο συμφώνησε ότι υπάρχουν στοιχεία που υποδεικνύουν ότι ο Dr Karbaat είχε πράξει κάτι τέτοιο και επέτρεψε να διενεργηθούν τεστ DNA σε 27 από τα προσωπικά του αντικείμενα. Ωστόσο, το δικαστήριο αποφάσισε επίσης ότι τα αποτελέσματα πρέπει να σφραγιστούν και ότι ένας άλλος δικαστής θα έπρεπε να αποφασίσει, εάν τα αποτελέσματα του DNA θα μπορούσαν να συγκριθούν με το DNA των παιδιών που γεννήθηκαν στην κλινική του.

Μετά από αυτή την απόφαση, ο γιος του Dr Karbaat έδωσε εθελοντικά δείγμα του δικού του DNA για σύγκριση και προέκυψε γενετική σχέση με 19 παιδιά που γεννήθηκαν μετά από θεραπεία στην κλινική.

Τον Φεβρουάριο του 2019, το περιφερειακό δικαστήριο του Ρότερνταμ επέτρεψε στους αιτούντες να συγκρίνουν το DNA τους με το DNA του Dr Karbaat. Ο δικαστής δήλωσε τα εξής: «Αν όντως χρησιμοποιήθηκε το δικό του σπέρμα, χωρίς να το ανακοινώσει εκείνη τη στιγμή, η χήρα και οι άλλοι κληρονόμοι του δεν μπορούν να ισχυριστούν ότι πρέπει να γίνεται σεβαστή η ανωνυμία του γιατρού».

Ο Martijn van Halen, ένα από τα παιδιά που δημιουργήθηκαν με το σπέρμα του Dr Karbaat, εξέφρασε την άποψη ότι ο Dr Karbaat ήταν σε θέση να ενεργήσει αιμώρτος εξαιτίας της κουλτούρας της σιωπής που επικρατούσε γύρω από τη δωρεά γαμετών στη δεκαετία του 1970 και του 1980, όταν οι γιατροί συμβούλευαν τους γονείς να μην το αποκαλύψουν στα παιδιά. «Εάν κάτι παραμείνει μυστικό από όλες τις πλευρές, τότε ο μόνος άνθρωπος με όλες τις πληροφορίες –και αυτός είναι ο γιατρός– έχει εντελώς ελεύθερη επιλογή», δήλωσε στο Associated Press.

Ο Dr Karbaat πέθανε ένα μήνα πριν από την υπόθεση του 2017 σε ηλικία 89 ετών. Η κλινική είχε κλείσει το 2009 επειδή δεν τήρησε τις προδιαγραφές για τη συντήρηση γενετικού υλικού και είχε γραφειοκρατικές παρατυπίες.

Πηγή: https://www.bionews.org.uk/page_142601

➤ Εκδήλωση

- ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΗΘΙΚΗΣ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
- ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΒΙΟΗΘΙΚΗΣ

Σο ΔΙΕΘΝΕΣ ΘΕΡΙΝΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΗΘΙΚΗΣ ΜΕ ΘΕΜΑ

«HUMAN RIGHTS IN HEALTH»

Η διοργάνωση θα πραγματοποιηθεί στην Θεσσαλονίκη από την Κυριακή 5/7/2020 έως το Σάββατο 11/7/2020.

Στο Θερινό Σχολείο, το οποίο θα διεξαχθεί στην αγγλική γλώσσα, θα διδάξουν μέλη ΔΕΠ και διδάκτορες του ΑΠΘ και άλλων πανεπιστημιακών ιδρυμάτων της Ελλάδας και του εξωτερικού, καθώς και εξειδικευμένοι νομικοί και ιατροί.

Στο Θερινό Σχολείο μπορούν να συμμετέχουν νομικοί, επαγγελματίες υγείας και φοιτητές όλων των επιπέδων (προπτυχιακοί, μεταπτυχιακοί, διδακτορικοί και μεταδιδακτορικοί).

Για περισσότερες πληροφορίες και προεγγραφή στο θερινό σχολείο μπορείτε να επισκεφτείτε τον ιστότοπο:

<http://medlawlab.web.auth.gr/5otherinoscholeio/>

ΙΑΤΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΒΙΟΗΘΙΚΗ

Το περιοδικό "Ιατρικό Δίκαιο και Βιοηθική" είναι μια περιοδική έκδοση από κοινού των ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΣΑΚΚΟΥΛΑ και του Ομίλου Μελέτης Ιατρικού Δικαίου και Βιοηθικής.

Ιδιοκτήτης: Εκδόσεις Σάκκουλα (Αθήνα-Θεσσαλονίκη)
Εκδότης και Υπεύθυνος Τυπογραφείου: Παναγιώτης Η. Σάκκουλας, Εθνικής Αμύνης 42, 546 21 Θεσσαλονίκη
Διεύθυνση: Ελισάβετ Συμεωνίδου-Καστανίδου, Καθηγήτρια Α.Π.Θ.
Υπεύθυνος Ύλη: Μ. Μηλιανίδου, Δ.Ν., Επιστ. Συμπερ. Νομικής Σχολής Α.Π.Θ.
Επιστημονικοί Συνεργάτες: Θ. Τροκάνας,

ΣΕΠ Ελληνικό Ανοικτό Παν/μιο, τ. Επικούρος
Καθηγητής Νομικής Σχολής Ευρωπαϊκού Παν/μιο Κύπρου, Κ. Κηπουρίδου, Δ.Ν., Δικηγόρος
Παραγωγή: Εκδόσεις Σάκκουλα (Αθήνα-Θεσσαλονίκη)

Για υποβολή ερωτημάτων ή για υποβολή θεμάτων απευθύνστε: Εκδόσεις Σάκκουλα, Εθνικής Αμύνης 42, ΤΚ 546 21, Θεσσαλονίκη
up' όψη Καθ. κ. Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, Περιοδικό "Ιατρικό Δίκαιο και Βιοηθική".
kastan@law.auth.gr
<http://medlawbioethics.org>

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ
ΑΘΗΝΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Αθήνα
Ιπποκράτους 23 - Τ.Κ. 106 79 - Τηλ.: 210 33 87 500 - Fax: 210 33 90 075
Θεσσαλονίκη
Εθνικής Αμύνης 42 - Τ.Κ. 546 21 - Τηλ.: 2310 244 228, 9
Fax: 2310 244 230
Θεσσαλονίκη
Φράγκων 1 - Τ.Κ. 546 26 - Τηλ.: 2310 535 381 - Fax: 2310 546 812
www.sakkoulas.gr e-mail: info@sakkoulas.gr

ISSN: 1791-3934